

1 ปี ในอินเดีย ระหว่างทางที่ความทรงจำถูกบันทึกผ่านภาพถ่าย

หลังจบการอบรม Shutter stories: เล่าภาพย่านเก่าในความทรงจำผ่านเลนส์มานุษยวิทยา ณ อ.โพธาราม จ.ราชบุรี ที่ทางศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรจัดขึ้น เมื่อกลางเดือนมกราคมที่ผ่านมา ผมได้นำสิ่งที่ได้เรียนรู้และถ่ายทอดออกมาผ่านงานชิ้นนี้ คิดว่าการอบรมครั้งนี้เปลี่ยนมุมมองที่ผมมีต่อกระบวนการถ่ายภาพในบางขั้นตอน

การถ่ายภาพคือกระบวนการที่มากกว่าการบันทึกเหตุการณ์ หรือความสวยงามที่ปรากฏตรงหน้า แต่คือการทำงานทางความคิดและความรู้สึกของผู้ถ่ายต่อสิ่งที่พวกเขาพาตัวเองไปสัมผัส คุณค่าของภาพถ่ายจึงไม่ได้จำกัดอยู่ที่คอมโพสิชันหรือความคมชัดเพียงอย่างเดียว แต่คุณค่าของภาพถ่ายหนึ่งใบอาจปรากฏผ่านเรื่องราว ความทรงจำและความรู้สึกที่รับรู้ ราวกับว่าภาพที่ดีคือภาพที่สามารถปลดปล่อยกระบวนการคิดของผู้ดูได้อย่างไร้ขีดจำกัด

ผมหยิบอัลบั้มรูปในสมัยที่ใช้ชีวิตอยู่ในประเทศอินเดียเมื่อปี 2022 กลับมาทำงานกับมันอีกครั้ง เพื่อให้ภาพชุดนี้ แทนความทรงจำของผมที่มีต่อประเทศอินเดียในแบบที่ผมมอง

เด็กนักเรียนที่กำลังโดยสารรถโรงเรียนกลับบ้านในช่วงเย็น ภาพใบนี้ทำให้ผมคิดถึงช่วงเวลาเย็นของทุกวัน ผมจะโดยสารรถเมล์ในเมืองปูเน่มาลงที่ปากทางเข้าหอพัก โดยระหว่างทางเดิน 1 กิโลเมตรจากปากทางสู่หอพัก ผมจะพบเจอกับผู้คนที่รู้จัก รวมทั้งเด็กนักเรียนที่วิ่งเล่นกันอยู่ทั่วทุกหัวมุมถนน

ระหว่างทางเดินจากหอพักไปป้ายรถเมล์มีร้านซอมเสื้อผ้าที่ผมนำกางเกงยีนไปซอม กระเป๋าที่ขาดแห่งหนึ่ง วันนั้นฝนดินตกลงมาพอดี เจ้าของร้านชวนผมให้เข้าไปหลบฝนในขณะที่ เป็นช่วงเวลาที่ลูกจ้างอีกคนกำลังพักกินข้าว เขาชวนผมให้นั่งกินข้าวด้วยกันบนแผ่นลังกระดาษ มื้อกลางวันวันนั้นของผมประกอบไปด้วยจาปาตี แกงหัวหอม และผัดผัก อันที่จริงมีฝรั่งทอด กรอบที่ไว้กินคู่กับจาปาตีที่เข้ากันอย่างเหลือเชื่อ

สมาชิกครอบครัวของชีวาณีในเทศกาล Diwali พวกเขาักเชิญชวนผมให้ได้ไปเข้าร่วมเทศกาลอยู่บ่อยครั้งทั้ง Ganesh Chaturthi, Diwali, Holi ครอบครัวชีวาณีประกอบไปด้วยจันทกานพ่อของชีวาณี เขามักจะเดินเท้าเปล่าจากบ้านไปที่วัด Kanifnath Temple Singapur ที่อยู่บนภูเขาระยะห่างจากบ้าน 30 กิโลเมตรทุกสัปดาห์ มังคลาแม่ของชีวาณีที่มักจะทำกับข้าวให้ผมกินทุกครั้ง ซายาลีน้องสาวของชีวาณี เธอเป็นมือกลองที่เรียนจบปริญญาโทและทำงานอยู่ในธนาคาร และซานเวสน้องชายของชีวาณีหนุ่มร่าเริง พุดเก่ง เจ้าสำออง

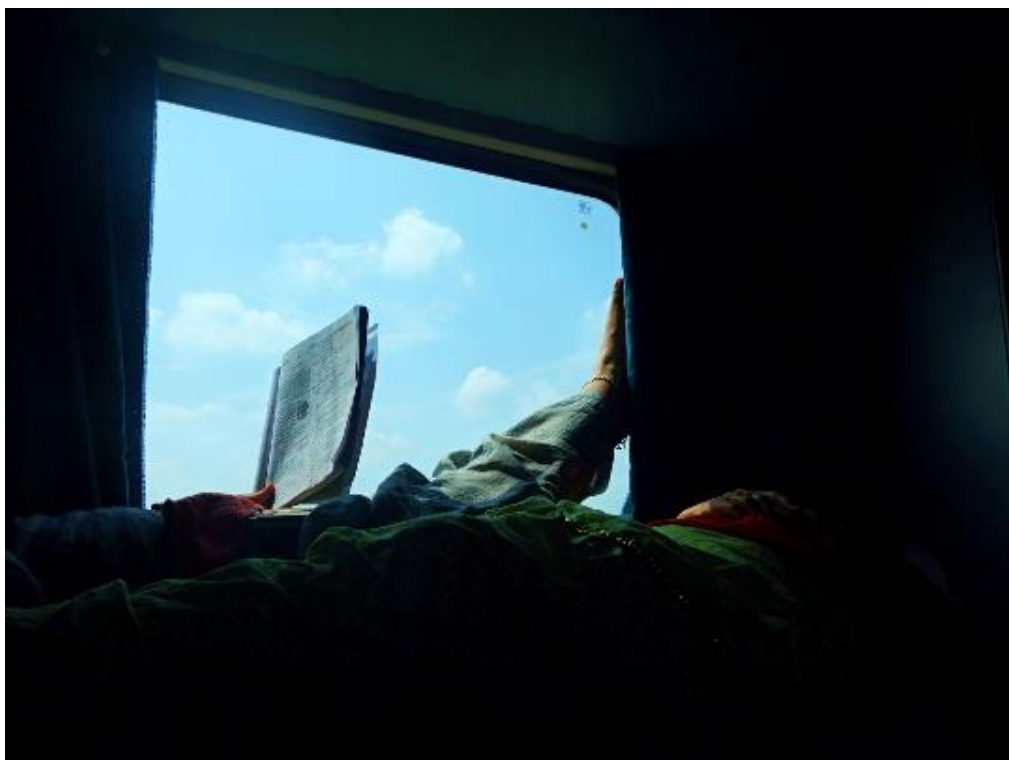
ก้นชาคือพ่อครัวชาวเนปาลที่ทำข้าวผัดไก่ให้ผมกินแทบทุกเย็น ความทรงจำส่วนใหญ่ของผมนักอินเดียมักอยู่ที่เมืองปูเน่ ภาพที่ถ่ายขึ้นในเมืองปูเน่ส่วนใหญ่ อยู่บนช่วงเวลาชีวิตประจำวันในวันธรรมดาของผม

เธอเป็นแม่บ้านอยู่ในโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษที่ผมไปเรียนที่เมืองปูเ่ เธอมักมาพร้อมใบหน้าที่เศร้าหมอง ในขณะที่บางเวลาก็สบตากับผมพร้อมรอยยิ้มที่เป็นมิตร หากผู้ชายอินเดียเป็นเพศที่เอาแต่ใจและชอบบงการ ผู้หญิงอินเดียก็คงเป็นเพศที่เก็บอารมณ์และความรู้สึกมากมายไว้ข้างใน

เพื่อนในโรงเรียนส่วนใหญ่ของผมเป็นชาวมุสลิมที่มาจากตะวันออกกลางและแอฟริกา สำหรับพวกเขาประเทศอินเดียคือใบเบิกทางการศึกษา ในช่วงพักกลางวันพวกเขาจะกอดคอผม และบอกให้มาละหมาดด้วยกัน ทั้งๆ ที่ผมนับถือศาสนาพุทธ ก่อนที่พวกเขาจะพาผมไปกิน Beef Kabuli ที่ร้าน Aslam Biryani House และทุก ๆ บ่ายของวันศุกร์ พวกเขาจะพาผม ไปละหมาดที่มีสยิดพร้อมกับบอกว่าเมื่อไหร่ผมจะมาเป็นอิสลามด้วยกันกับพวกเขา

ผมเดินทางจากเมืองปูเน่ด้วยรถไฟข้ามคืนไปยังเมืองชัยปุระ การนั่งรถไฟครั้งแรกให้ความรู้สึกตื่นเต้นและหวาดกลัว จนกระทั่งค่าคืนแรกผ่านไปรถไฟแล่นเข้าสู่รัฐราชสถาน กลุ่มหญิงสาวที่นั่งฝั่งตรงข้ามนอนเหยียดขาอ่านหนังสือ ผมหยิบกล้องคอมแพคขึ้นมาถ่ายรูปนี้พร้อมมองไปรอบ ๆ และเห็นกิจวัตรของคนอินเดียในโบกี้เดียวกัน ราวกับว่าพวกเขา กำลังผ่อนคลายอยู่บนชายหาด

ภาพใบนี้ถ่ายที่สถานีรถไฟเมืองชัยปุระ ขณะที่ผมกำลังถ่ายรูปอยู่บริเวณชานชาลา ชายคนดังกล่าวเดินเข้ามาหาผมด้วยท่าที่ไม่พอใจ พร้อมไล่ให้ผมเดินออกไปไกล ๆ จากตรงนี้ ผมทำท่าที่ไม่พอใจเขา ก่อนที่เขาจะกางมือขึ้นมาและทำท่าจะเอามือเข้ามาขย้ำใบหน้าผม

ที่เมืองจันดีการ์ รัฐปัญจาบ ผมโบกรถริกชอร์เพื่อจะเดินทางไป Rock Gargen มัน
เป็นวันเดียวกันกับที่ประธานาธิบดีอินเดีย Droupadi Murmu มาเยือนเมืองจันดีการ์ ถนน
หลายสายถูกปิดพร้อมทหารที่ยืนถือปืนทั่วเมือง ชายคนขับมาส่งผมที่ด้านหลังของสวนแต่ก็
พบว่าสวนปิดไม่ให้เข้า ชายขับริกชอร์เริ่มโวยวายให้ผมจ่ายค่าโดยสาร ในขณะที่ผมก็ยืนยันกรานว่า
เขาไม่ได้มาส่งผมที่จุดหมาย จนคนอื่นคนอื่น ๆ ต้องเข้ามาช่วยไกลเกลี่ย ผมต้องจ่ายเงินให้
เขาเป็นค่ารถทั้งขาไปและขากลับเข้าเมือง ผมหงุดหงิดไปตลอดทาง จนกระทั่งรถจอดติดไฟแดง
คนขับริกชอร์หันมาหาผมและบอกว่า แวะกินชากันหน่อยไหมผมเลี้ยงคุณเอง

ในขณะที่ผมกำลังเดินหารองเท้าเดินป่า ณ เมืองมะนาลี รัฐหิมาจัลประเทศ ผมเจอเข้ากับร้านขายรองเท้ามือสองของชาวซิกข์คนนี้ เขาหยิบรองเท้าเดินป่าคู่หนึ่งมาเสนอผมราคา 700 รูปี ราว ๆ 350 บาท ผมลองใส่และพบว่ามันเข้ากับเท้าผมพอดี จึงขต่อราคาเหลือ 400 รูปี ชายชราไล่ตะเพิดผมออกจากร้านด้วยความโกรธ พร้อมบอกว่าราคานี้ซื้อรองเท้าคู่อื่นก็ไม่ได้ขายให้มึง จนสุดท้ายผมก็เดินกลับไปซื้อรองเท้าคู่ดังกล่าวพร้อมขอถ่ายรูปเขาไว้

ในช่วงเวลาสุดท้ายก่อนกลับมาประเทศไทย โโกป่าเพื่อนที่เรียนอยู่ที่เมืองปูเน่ด้วยกันชวนผมไปพักอาศัยอยู่ที่หมู่บ้านชนบท Rajanda ในเมือง Akola รัฐมหาราษฏระทางตอนกลางของอินเดีย มันเป็นเวลาเดียวกันกับที่ญาติของเขาแต่งงาน จึงทำให้ญาติของโกป่าต่างกลับมาร่วมงานแต่ง ในภาพคือน้อง ๆ ของโกป่า คนที่ผมสนิทด้วยที่สุดเห็นจะเป็น ซามู เด็กชายสีแดงผู้ตั้งคำถามต่อทุกอย่างรอบตัวเขา เขามีความฝันอยากเรียนให้สูง ๆ จะได้ไปทำงานอยู่ที่อังกฤษเหมือนกับลุงของเขา

.....

ผู้เขียน

ณฐภาพ สังเกต

ผู้เข้าร่วมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ Shutter Stories: เล่าภาพย่านเก่าในความทรงจำผ่านเลนส์มนุษยวิทยา ปี 2567